

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
RUSŲ KALBOS LEKSIKOLOGIJA IR LEKSIKOGRAFIJA	

Anotacija
Kursas skirtas rusų kalbą studijuojantiems studentams ir supažindina su leksikologijos ir leksikografijos pagrindais: rusų kalbos žodyno (leksikos) sandara, kilme, reikšmių kaita bei vartojimo ypatumais; teoriniais ir praktiniais žodynų sudarymo aspektais.

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): Doc. dr. Anastasija Belovodskaja Kitas / a (-i):	Filologijos fakultetas Slavistikos katedra

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Privalomas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Pavasario (2) semestras	Rusų

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Rusų kalbos mokėjimas (B2.2).	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): Kalbotyros įvado kursas

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	64	66

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Bendrosios kompetencijos: analitinio, kritinio ir lankstaus mąstymo ugdymas; gebėjimai taikyti žinias praktikoje, dirbti savarankiškai ir organizuoti savarankišką mokymąsi, pasirenkant tinkamas strategijas užduotims atlikti. Dalykinės kompetencijos: gebėjimas analizuoti rusų kalbos žodyno struktūrą, leksinių vienetų semantiką bei stilistinę panaudojimą; leksikos vienetų kilmės ir funkcionavimo supratimas; gebėjimas suprasti pagrindinius leksikografijos principus, analizuoti ir kritiškai vertinti leksikografinius šaltinius.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Rusų kalbos leksikologija: studentai įgis žinių apie rusų kalbos leksikos ir frazeologijos sistemą; gebės apibrėžti pagrindines leksikologijos sąvokas; naudodamiesi tinkama terminologija, gebės analizuoti leksinės reikšmės struktūrą; gebės įvertinti leksinius vienetus kilmės, raidos, vartosenos ir registro požiūriu;	Probleminės, aiškinamosios, įtraukiančios paskaitos, pratybos, seminarai, diskusijos, užduočių atlikimas raštu ir žodžiu.	Egzaminas (raštu) Kontrolinis darbas (raštu) Projektinis darbas: pasirinkto žodyno analizė ir pristatymas (žodžiu ir raštu) Namų darbai ir darbas auditorijoje (kaupiamasis pažymys)
Rusų kalbos leksikografija: studentai gebės apibrėžti žodynų sudarymo principus ir problemas, susipažins su žodynų tipologija bei leksikografijos raida; gebės spręsti konkrečias užduotis leksikografijos srityje: pasirinkti tinkamą žodyną bei tinkamai naudoti informaciją, pateiktą žodyne; gebės dirbti su kompiuterizuotais žodynais ir duomenų bazėmis;		
organizuoti savarankišką mokymąsi, pasirinkdami tinkamas strategijas užduotims atlikti; planuoti laiką ir laikytis terminų (laiku atlikti užduotis); nuolat mokyti ir ieškoti problemų sprendimų.	Savarankiškas darbas, pasiruošimas seminarams ir pratyboms, pasiruošimas atsiskaitymams	

Temos	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiškų studijų laikas ir užduotys
-------	----------------------------	---

	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratys	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
Leksikologija kaip lingvistikos šaka. Leksikologijos ryšys su kitomis mokslinėmis disciplinomis. Leksikologijos objektas. Žodžio apibrėžimas. Žodis ir leksema.	2		2				4	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Funkciniai žodžių tipai: nominatyvinė, deiktinė, tarnybinė (jungiamoji), modalinė, emotyvinė leksika. Pragmatikono ir konotacijos sąvokos.	2		2				4	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Leksinės reikšmės struktūra ir jos komponentai. Komponentinės analizės taikymo ypatumai.	2		2				4	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Sisteminiai žodžių santykiai. Paradigmatika: Hiperonimų ir hiponimų, leksinių semantinių ir tematinių grupių/laukų sąvokos. Paradigminiai žodžių ryšiai: sinonimai, antonimai/konversyvai, paronimai.	2		2				4	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Homonimai. Polisemijos ir homonimijos skirtis. Leksinės reikšmės kitimo būdai. Tiesioginė ir perkeltinė žodžio reikšmė. Kalbinė metafora, metonimija, sinekdocha.	4		2				6	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Sintagmatika: laisvieji ir stabilieji žodžių junginiai. Frazeologinių junginių apibrėžimas. Frazeologinių vienetų tipai. Lingvakultūrinis rusų leksikos ir frazeologijos aspektas.	4		2				6	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Kalbos taisyklingumas leksiniu ir semantiniu aspektu: tipinės klaidos	-		2			2	4	8	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Rusų kalbos leksika kilmės aspektu. Skolinių apibrėžimas. Senosios slavų (bažnytinės slavų) kalbos žodžiai. Jų požymiai. Kitų kalbų skoliniai.	2		2				4	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Aktyvaus ir pasyvaus vartojimo leksika. Archaizmai ir istorizmai. Neologizmai ir jų tipai.	2		2				4	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Rusų kalbos leksika stilistiniu aspektu. Leksikos vartojimo sferos: bendrojo ir riboto vartojimo leksika; specialioji leksika; dialektai; žargonas ir kt.	2		2				4	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Kontrolinis darbas (leksikologija)						2	2	10	Pasiruošimas atsiskaitymui
Leksikografija kaip žodynų sudarymo teorija ir praktika. Leksikografijos istorija. Rusų leksikografijos raida.	2						2	2	Mokslinės ir mokomosios literatūros skaitymas.
Žodynų struktūros elementai, jų išdėstymo tvarka ir funkcijos; straipsnių sandara, įrašų sisteminimo principai.	2		2				4	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Žodynų tipologija: enciklopediniai ir lingvistiniai žodynai, jų pagrindiniai skirtumai, struktūra, paskirtys. Enciklopediniai žodynai: bendroji ir specializuota enciklopedija, enciklopedinių straipsnių struktūra. Lingvistiniai žodynai: bendrinės kalbos ir specializuoti žodynai (frazeologiniai, sinonimų žodynai ir kt.); gramatiniai ir dvikalbiai žodynai; lingvistinės informacijos pateikimo būdai.	4		2				6	2	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Kompiuterinė leksikografija. Kompiuteriniai žodynai. Netradiciniai žodynai.	2		2				4	4	Pasirengimas seminarui. Praktinių užduočių atlikimas.
Projektinio darbo pristatymas (žodžiu ir raštu): pasirinkto žodyno analizė			2				2	10	Pasiruošimas atsiskaitymui
Pasiruošimas egzaminui								10	Pasiruošimas atsiskaitymui
Iš viso	32		28			4	64	66	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Kaupiamasis vertinimas			
Namų darbai (raštu ir žodžiu) ir jų aptarimai seminarų/pratys metu	20	Semestro metu	100 % namų darbų atlikimas (maks. 2 balai)
Kontrolinis darbas (raštu)	20	Semestro metu	Kontrolinio darbo vertinimo formulė (10 užduočių, maks. 2 balai). 0,2 balo: Užduotis atlikta tiksliai, visi reikalaujami atsakymai pateikti laikantis nurodymų.

			0,1 balo: Dalinai atlikta užduotis su nežymiais trūkumais. 0 balų: Neteisingai atlikta ar visiškai neatlikta užduotis
Projektinis darbas: pasirinkto žodyno analizė ir pristatymas (žodžiu ir raštu)	20	Semestro metu	Pristatymas vertinamas pagal turinio kokybę (maks. 1 balas), struktūrą (maks. 0.5 balo) ir gebėjimą pateikti medžiagą auditorijai (maks.0.5 balo).
Egzaminas (raštu)	40	Sesijos metu	Egzamino darbo vertinimo formulė (10 klausimų, maks. 4 balai): Teisingas ir išsamus atsakymas (0,4 balo): atsakyme pateikta visa reikiama informacija be klaidų; pateikti konkretūs pavyzdžiai, jei reikalinga. Iš esmės teisingas atsakymas su nedideliais trūkumais (0,3 balo): atsakyme atsispindi teisingas supratimas, tačiau gali trūkti detalumo arba pavyzdžių. Dalinis atsakymas su klaidomis arba nepilnas atsakymas (0,2 balo): pateikta dalis teisingos informacijos, bet yra klaidų, arba neatsakoma į visus klausimo aspektus. Minimalus supratimas arba atsakymas su esminėmis klaidomis (0,1 balo): pateikiama tik nedidelė teisingos informacijos dalis. Neteisingas atsakymas (0 balų): atsakyme pateikta informacija neatitinka klausimo esmės arba atsakymo nėra.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomoji literatūra				
Arhipova, N. G., & Kuroedova, M. A.	2015	Teoriya i praktika russkoy leksikografii.		Blagoveshchensk: Amurskiy gosudarstvennyy universitet
Dubichinskiy, V. V.	2012	Leksikografiya russkogo yazyka.		Moskva: Akademiya.
Pimenova, M. V., Safronova, N. A., & Klyueva, E. Yu.	2013	Seminarskiye i laboratornyye zanyatiya po sovremennomu russkomu yazyku: Leksikologiya, frazeologiya, leksikografiya.		Vladimir: Vladimir State University.
Selmistraitis, L.	2004	Sbornik uprazhneniy po leksikologii sovremennogo russkogo yazyka.		Vilnius: Vilniaus universitetas
Papildoma literatūra				
Babenko, L. G.	2008	Leksikologiya russkogo yazyka.		Yekaterinburg: Izdatel'stvo Ural'skogo gosudarstvennogo universiteta.
Bobunova, M. A.	2009	Russkaya leksikografiya XXI veka: Uchebnoe posobie.		Moskva: Flinta; Nauka.
Gritėnienė, A. (Ed.).	2015	Leksikografiya ir leksikologija	5	Vilnius: Lietuvių kalbos institutas
Ivashko, L. A. (Ed.).	2002	Sovremennyy russkiy yazyk: Leksikologiya, frazeologiya, leksikografiya. Khrestomatiya i uchebnyye zadaniya.		Sankt-Peterburg: SPbGU.
Krysin, L. P.	2007	Sovremennyy russkiy yazyk: Leksicheskaya semantika. Leksikologiya. Frazeologiya. Leksikografiya.		Moskva: Akademiya.
Vvedenskaya, L. A.	2008	Russkaya leksikografiya: Uchebnoye posobiye dlya vuzov.		Rostov-na-Donu: Feniks.

ОПИСАНИЕ ПРЕДМЕТА (МОДУЛЯ) ОБУЧЕНИЯ

Название предмета (модуля)	Код
РУССКАЯ ЛЕКСИКОЛОГИЯ И ЛЕКСИКОГРАФИЯ	

Аннотация
Курс предназначен для студентов-русистов и ориентирован на: а) изучение словарного состава (лексики) русского языка с точки зрения его системной организации, семантики, происхождения и динамических изменений; б) знакомство с теоретическими и практическими аспектами лексикографической деятельности.

Преподаватель (-и)	Подразделение (-я)
Координирующий: Доц. др. Анастасия Беловодская Другой (-ие):	Филологический факультет

Степень обучения	Тип предмета (модуля)
Первая	Обязательный

Форма обучения	Период обучения	Язык (-и) обучения
Контактная (аудиторная)	Весенний семестр (2)	Русский

Требования к изучающим	
Предварительные требования: владение русским языком на уровне В2.2.	Дополнительные требования (если есть): знакомство с курсом Введение в языкознание

Объем предмета (модуля) в кредитах	Вся нагрузка работы студента	Часы контактной работы	Часы на самостоятельную работу
5	130	64	66

Цель предмета (модуля): компетенции, развиваемые программой обучения		
Общие компетенции: развитие аналитического и критического мышления; способностей применять знания на практике, работать самостоятельно и организовывать самостоятельное обучение, подбирая соответствующие стратегии для выполнения задач. Специальные компетенции: понимание структуры и системности словарного состава русского языка, особенностей происхождения и функционирования лексических единиц; навыки семантического анализа лексических единиц; понимание принципов их употребления; знание основных принципов лексикографии, навыки анализа и критической оценки лексикографических источников.		
Результаты предмета (модуля)	Методы обучения	Методы оценки
Выслушавшие предмет студенты приобретут знания о системности лексики и фразеологии русского языка; овладеют терминологическим аппаратом и, используя соответствующую терминологию, смогут анализировать структуру лексического значения; будут способны описывать лексические единицы с точки зрения их происхождения, активности/пассивности, регистра и особенностей употребления. приобретут знания о принципах и проблемах составления словарей, познакомятся с типологией словарей и развитием лексикографии; смогут решать конкретные задачи в области лексикографии: выбирать подходящий под конкретные задачи словарь и правильно использовать информацию, представленную в словаре; научатся работать с компьютеризированными словарями/базами данных. смогут планировать время и соблюдать сроки выполнения заданий, выбирая подходящие стратегии для их выполнения	Проблемные интерактивные лекции, практические занятия, семинары, дискуссии, самостоятельные задания в письменной и устной форме. Самостоятельная работа, подготовка к семинарам и практическим занятиям, подготовка к отчетам.	Накопительное оценивание Экзамен (письменно) Контрольная работа (письменно) Проектная работа: анализ выбранного словаря и презентация (устно и письменно) Домашние задания и работа в аудитории.

Темы	Часы контактной работы	Время и задания для самостоятельного обучения
------	------------------------	---

	Лекции	Консультации	Семинары	Практические занятия	Лабораторные работы	Практика	Вся контактная работа	Самостоятельная работа	Задания
Лексикология как раздел лингвистики. Связь лексикологии с другими научными дисциплинами. Объект лексикологии. Определение слова. Слово и лексема.	2		2				4	2	Подготовка к семинару. Выполнение практических заданий.
Функциональные типы слов: номинативная, дейктическая, служебная (связующая), модальная, эмотивная лексика. Понятия прагматикон и коннотация.	2		2				4	2	Подготовка к семинару. Выполнение практических заданий.
Лексическое значение (ЛЗ) и его структура. Способы компонентного анализа ЛЗ.	2		2				4	2	Подготовка к семинару. Выполнение практических заданий.
Системные отношения в лексике (парадигматика). Гиперонимы и гипонимы, лексико-семантические и тематических группы/поля. Синонимы, антонимы/конверсивы, паронимы.	2		2				4	2	Подготовка к семинару. Выполнение практических заданий.
Разграничение полисемии и омонимии. Способы изменения лексического значения. Прямое и переносное значение слова. Языковая метафора, метонимия, синекдоха.	4		2				6	2	Подготовка к семинару. Выполнение практических заданий.
Системные отношения в лексике (синтагматика): лексически связанные и фразеологически связанные значения. Понятие фразеологизма. Типы фразеологических единиц. Национально-культурная специфика русской фразеологии.	4		2				6	2	Подготовка к семинару. Выполнение практических заданий.
Правильность речи: наиболее распространенные лексическо-семантические ошибки			2			2	4	8	Подготовка к семинару. Выполнение практических заданий.
Русская лексика с точки зрения происхождения. Исконная и заимствованная лексика в русском языке. Старославянизмы в русском языке и их признаки. Признаки заимствований из других языков.	2		2				4	2	Подготовка к семинару. Выполнение практических заданий.
Русская лексика с точки зрения ее динамики. Устаревшая лексика, понятие историзма и архаизма. Неологизмы и их типы.	2		2				4	2	Подготовка к семинару. Выполнение практических заданий.
Русская лексика с точки зрения сферы употребления и стилистической принадлежности. Профессиональная и специальная лексика. Жаргонная и специальная лексика. Дialeктная лексика.	2		2				4	2	Подготовка к семинару. Выполнение практических заданий.
Контрольная работа (лексикология)						2	2	10	Подготовка к отчету
Лексикография как теория и практика составления словарей. История лексикографии. Развитие русской лексикографии.	2						2	2	
Основные элементы структуры словарей, порядок их расположения и функции; структура словарных статей, принципы систематизации словарных записей.	2		2				4	2	
Энциклопедические и лингвистические словари, их основные различия, структура, назначение. Энциклопедические словари: общие и специализированные энциклопедии, структура энциклопедических статей. Лингвистические словари: словари общеупотребительной лексики и специализированные словари (фразеологические, словари синонимов и др.); грамматические и двуязычные словари; способы представления лингвистической информации.	4		2				6	2	
Компьютерная лексикография и цифровые словари. Нетрадиционные словари.	2		2				4	4	
Проектная работа: анализ выбранного словаря и презентация (устно и письменно)			2				2	10	
Подготовка к экзамену								10	
Всего	32		28			4	64	66	

Стратегия оценки	Доля в проц.	Время отчета	Критерии оценки
Экзамен (письменно) Контрольная работа (письменно) Проектная работа: анализ выбранного словаря и презентация (устно и письменно) Домашние задания и работа в аудитории.			Накопительное оценивание:
Домашние задания и их обсуждение в аудитории.	20 %	В течение семестра	100% выполненных работ = 2 балла
Контрольная работа (письменно)	20 %	В течение семестра	Формула оценки контрольной работы (10 заданий по 0.2 балла, макс. 2 балла): 0,2 балла: Задание выполнено точно, все требуемые ответы даны с соблюдением инструкций. 0,1 балла: Задание выполнено частично, с незначительными недочётами. 0 баллов: Задание выполнено неверно или полностью не выполнено.
Проектная работа: анализ выбранного словаря и презентация (устно и письменно)	20%	В течение семестра	Оценивается: качество содержания (макс. 1 балл), структура (макс. 0,5 балла) и умение представить материал аудитории (макс. 0,5 балла).
Экзамен (письменно)	40%	Во время сессии	Формула оценки экзаменационной работы (10 вопросов по 0,4 балла, макс. 4 балла): Правильный и полный ответ (0,4 балла): в ответе представлена вся необходимая информация без ошибок; приведены конкретные примеры, если требуется. В основном правильный ответ с небольшими недостатками (0,3 балла): ответ демонстрирует верное понимание, но может не предоставлять деталей или примеров. Частичный ответ с ошибками или неполный ответ (0,2 балла): указана часть правильной информации, но имеются ошибки или ответ не охватывает всех аспектов вопроса. Минимальное понимание или ответ с существенными ошибками (0,1 балла): представлена лишь небольшая часть корректной информации. Неправильный ответ (0 баллов): информация в ответе не соответствует сути вопроса или ответа нет.

Автор	Год издания	Название	№ периодического издания или том издания	Место издания и издательство или интернетный адрес
Обязательная литература				
Arhipova, N. G., & Kuroedova, M. A.	2015	Teoriya i praktika russkoy leksikografii.		Blagoveshchensk: Amurskiy gosudarstvennyy universitet
Dubichinskiy, V. V.	2012	Leksikografiya russkogo yazyka.		Moskva: Akademiya.
Pimenova, M. V., Safronova, N. A., & Klyueva, E. Yu.	2013	Seminarskiye i laboratornyye zanyatiya po sovremennomu russkomu yazyku: Leksikologiya, frazeologiya, leksikografiya.		Vladimir: Vladimir State University.
Selmistraitis, L.	2004	Sbornik uprazhneniy po leksikologii sovremennogo russkogo yazyka.		Vilnius: Vilniaus universitetas
Дополнительная литература				
Babenko, L. G.	2008	Leksikologiya russkogo yazyka.		Yekaterinburg: Izdatel'stvo Ural'skogo gosudarstvennogo universiteta.
Bobunova, M. A.	2009	Russkaya leksikografiya XXI veka: Uchebnoe posobie.		Moskva: Flinta; Nauka.
Gritėnienė, A. (Ed.).	2015	Leksikografija ir leksikologija	5	Vilnius: Lietuvių kalbos institutas
Ivashko, L. A. (Ed.).	2002	Sovremennyy russkiy yazyk: Leksikologiya, frazeologiya, leksikografiya. Khrestomatiya i uchebnyye zadaniya.		Sankt-Peterburg: SPbGU.
Krysin, L. P.	2007	Sovremennyy russkiy yazyk: Leksicheskaya semantika. Leksikologiya. Frazeologiya. Leksikografiya.		Moskva: Akademiya.
Vvedenskaya, L. A.	2008	Russkaya leksikografiya: Uchebnoye posobiye dlya vuzov.		Rostov-na-Donu: Feniks.